

ЎТМИШГА НАЗАР

4 ЖИЛД, 10 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 4, НОМЕР 10

LOOK TO THE PAST

VOLUME 4, ISSUE 10

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Муртазаева Рахбар Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Бош мухаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Джураева Нилуфар Далибаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон жаҳон тиллари университети

«Ўтмишга назар» илмий журнали тахририй маслаҳат кенгаши
редакционный совет научного журнала «Взгляд в прошлое»
Editorial board of the scientific journal Looking into the past

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори,
профессор, академик,
Ўзбекистон Миллий университети

Бобожонова Дилором Бобожонова
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон жаҳон тиллари
университети

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Кебадзе Мадонна
тарих фанлари доктори, Телави
давлат университети, Грузия

Аширов Адхам Азимбаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Агзамова Гулчехра Азизовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Бурдиашвили Майя
тарих фанлари доктори, Телави
давлат университети, Грузия

Кожакеева Ляззат Темировна
тарих фанлари доктори, доцент,
Хотин-қизлар давлат педагогика
университети, Қозоғистон

Ульжаева Шохистахон Мамажоновна
тарих фанлари доктори,
Тошкент кимё - технология институти

Бабаджанова Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Рахмонкулова Зумрад Бойхуразовна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Гоффоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети

Эргашева Юлдуз Алимовна
Тарих фанлари доктори, профессор,
Қариш муҳандислик-иқтисодиёт
институти

Теймураз Ахалмосулишвили
профессор, Телави давлат
университети, Грузия

Халикова Рахбар Эргашевна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент давлат техника университети

Ишанходжаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Абдуллаева Яхшибека Атамуратовна
тарих фанлари доктори, доцент
Нукус давлат педагогика институти

Мустафаева Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари доктори
Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси

Джоробекова Айнуэр Эшимбековна
тарих фанлари номзоди, профессор,
Дипломатия академияси,
Қозоғистон Республикаси

Ширванова Тарана Амирага кызы
тарих фанлари номзоди, доцент
Азербайджон давлат
иқтисодиёт университети

Ерметов Аваз Абдуллаевич
тарих фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Санпова Камола Давляталиевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Расулов Абдуллажон Нуриддинович
тарих фанлари доктори, профессор
Наманган давлат университети

Ковалев Борис Николаевич
тарих фанлари доктори, профессор
Санкт-Петербург Тарих институти, Россия

Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Ауанасова Алима Мусировна
тарих фанлари доктори, профессор
Давлат тарихи институти, Қозоғистон

Бегалинова Калимаш Капсамаровна
фалсафа фанлари доктори, профессор
Ал-Фаробий номидаги Қозоғистон
Миллий университети, Қозоғистон

Хайдаров Муродилла Махмудалиевич
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети

Алиева Лале
тарих фанлари доктори,
Озарбайжон давлат университети

Исмаилова Алмаз
тарих фанлари доктори,
Догистон мустақил университети

Иноятowa Диларам Маниглиевна
Тарих фанлари доктори (DSc)
Ўзбекистон Миллий университети

Талапов Бахриддин Алижанович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Наманган давлат университети

Одилов Абдор Анварович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Толибоева Нодира Одилжоновна
Тарих фанлари бўйича фалсафа доктори
(PhD)

Page Maker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

13. Аҳмадали Асқаров, Бехзод Исабеков, Убайдулла Исмоилов ЎРТА ОСИЁДА БРОНЗА ДАВРИ КАТАКОМБА ТИПИДАГИ ҚАБРЛАРНИНГ КЕЛИБ ЧИҚИШИ, ЗАМОНИ ВА МАКОНИ ҲАҚИДАГИ НОТЎҒРИ ТАЛҚИНЛАР ХУСУСИДА.....	4
14. Ақром Ахунов ХІХ АСР ОХИРИДА ШАРҚИЙ ТУРКИСТОНДАН ФАРҒОНА ВИЛОЯТИГА АҲОЛИ МИГРАЦИЯСИ ТАРИХИДАН.....	13
15. Хасан Бабаджанов, Алишер Эгамов ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА АВИАСОЗЛИК САНОАТИНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ.....	20
16. Нозима Каримова ЁШЛАРДА ТИББИЙ ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ТАРИХИДАН (аҳоли мурожаатлари асосида).....	27
17. Dalerjon Mirzayev O‘ZBEKISTONNING FRANSIYA BILAN TA’LIM SOHASIDAGI HAMKORLIGI VA UNING ISTIQBOLLARI.....	32
18. Зарнигор Қодирова ХІХ АСРНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ - ХХ АСРНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА РОССИЯ ИМПЕРИЯСИНІНГ МУСТАМЛАКАЛАРИДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИ (МАРКАЗИЙ ОСИЁ МИНТАҚАСИ МИСОЛИДА).....	40
19. Шахло Хасанова ЎЗБЕК ХОТИН-ҚИЗЛАРИНИ “ОЗОД ҚИЛИШ” ЁҲУД “ҲУЖУМ” ҲАРАҚАТИ ТАРИХИДАН.....	45
20. Иззатилла Юлдашев ҚОЗИ АБУ ЮСУФ ҲАЁТИ ВА ИЛМИЙ МЕРОСИ.....	50

ЎТМИШГА НАЗАР ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ LOOK TO THE PAST

Зарнигор Зокирали кизи Қодирова,

Низомий номидаги ТДПУ

Тарих факултети “Жаҳон тарихи”

кафедраси ўқитувчиси

qodirovazar@gmail.com

XIX АСРНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ - XX АСРНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА РОССИЯ ИМПЕРИЯСИНИНГ МУСТАМЛАКАЛАРИДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИ (МАРКАЗИЙ ОСИЁ МИНТАҚАСИ МИСОЛИДА)

For citation: Zarnigor Z. Qodirova. THE SECOND HALF OF THE XIX CENTURY - THE EDUCATION SYSTEM IN THE COLONIES OF THE RUSSIAN EMPIRE IN THE FIRST HALF OF THE XX CENTURY (on the example of the Central Asian region). 2021, vol. 4, issue 10, pp.40-44

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9599-2021-10-18>

АННОТАЦИЯ

Мақолада Россия империяси томонидан рус-тузем мактабларининг ташкил қилиши, маҳаллий аҳолининг, хотин-қизларнинг маънавий-маърифий, диний ҳамда дунёвий билим саводхонлигини таъминлаш борасида бир қанча ишлар амалга оширилиши, шунингдек, маҳаллий аҳолини руслаштиришга ва минтақада рус маданиятини кенг тарқатишга мўлжалланган таълим тизимини яратишга қаратилган дастлабки қадами ҳақида маълумотлар берилган. Совет ҳокимиятининг дастлабки давриданок мусулмон хотин-қизлари маорифи масаласига асосий эътибор қаратилганлиги кўрсатиб берилган.

Калит сўзлар: бошланғич таълим, рус-тузем мактаблари, гимназия, Муслималар жамияти, С.Еникеева, демократия, маърифатпарвар, янги усул мактаблари.

Зарнигор Зокирали кизи Қодирова,

преподаватель кафедры "Всемирная история"

Ташкентского государственного педагогического

университета им. Низами

ВТОРАЯ ПОЛОВИНА XIX ВЕКА - СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ В КОЛОНИЯХ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА (НА ПРИМЕРЕ ЦЕНТРАЛЬНОАЗИАТСКОГО РЕГИОНА)

АННОТАЦИЯ

В статье представлена информация об организации Российской империей школ русской системы, осуществлении ряда работ, направленных на обеспечение грамотности духовно-просветительских, религиозных и светских знаний местного населения, женщин и девочек, а также о создании образовательной системы, направленной на русификацию

местного населения и расширение русской культуры в регионе. С самого начала советской власти было показано, что основное внимание уделялось вопросу образования мусульманских женщин и девочек.

Ключевые слова: начальное образование, отинои, русско-туземные школы, гимназия, мусульманское общество, С. Еникеева, демократия, просвещение, новые методические школы.

Zarnigor Z. Qodirova

teacher of the Department "World History"

at Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

THE SECOND HALF OF THE XIX CENTURY - THE EDUCATION SYSTEM IN THE COLONIES OF THE RUSSIAN EMPIRE IN THE FIRST HALF OF THE XX CENTURY (on the example of the Central Asian region)

ABSTRACT

The article provides information on the organization of Russian-system schools by the Russian Empire, the implementation of several works aimed at ensuring the literacy of spiritual and educational, religious and secular knowledge of the local population, women and girls, as well as the creation of an educational system aimed at russifying the local population and broadening Russian culture in the region. From the very beginning of the Soviet regime, it was shown that the main attention was paid to the issue of education of Muslim women and girls.

Index Terms: primary education, otinoi, Russian-native schools, gymnasium, Muslim society, S. Yenikeeva, democracy, enlightenment, new methodological schools.

1. Мавзунинг долзарблиги:

Тарих зарварақларида из қолдирган ҳар бир халқ борки, ҳоҳ у кўчманчи бўлсин, ҳоҳ ўтрок, унинг бой маданияти, урф-одатлари, турмуш-тарзи асрлар оша яшаб қолади. Бугунги кунда давлатчилигимиз тарихини ўрганиш янги босқичга кўтарилди. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев тарихчилар олдида бир қатор вазифаларни қўйиб, жумладан «...Ҳамма ўз тарихини улуғлайди. Лекин бизнинг мамлакатимиздагидек бой тарих, боболаримиздек буюк алломалар ҳеч қаерда йўқ. Бу меросни чуқур ўрганишимиз, халқимизга, дунёга етказиб билишимиз керак».[1] Шунингдек, давлатчилигимиз тарихида таълим соҳасига оид бир неча босқич мавжуд. XIX асрнинг иккинчи ярми - XX асрнинг биринчи ярмида Россия империясининг мустамлакаларида таълим тизими (Марказий Осиё минтақаси мисолида) очиб беришга ҳаракат қилдик.

2. Методлари:

Ушбу мавзуни тадқиқ этишда тарихийлик, объективлик, хронологик кетма кетлик ва тарихий изчиллик тамойилларидан фойдаланилди.

3. Тадқиқот натижалари:

XIX асрнинг ўрталарида Туркистон ўлкасида бошланғич мактаб, ўрта ва олий диний таълим берадиган мадрасалар мавжуд бўлган. Мактабларнинг аксарияти, шу жумладан, қишлоқ мактабларининг кўпчилиги диний таълим берувчи энг оддий бошланғич мактаблар эди. Бу мактабларда саводли кишилар, жумладан масжидларнинг имомлари, саводхон муллалар дарс берган. Бундай мактабларда ислом дини, шариат қоидалари бўйича дастлабки бошланғич таълим, энг оддий диний вазифалар ўргатилган. Ҳар бир мусулмон учун зарур бўлган асосий вазифаларни ўргатиш билан чекланиларди. [2]

Ўрта Осиёдаги мактаб ва мадрасаларда асосан ўғил болалар ўқитилган. Шаҳарлардаги диний мактабларда баъзи домлаларнинг хотинлари - отинойилар қизларни ўқитиш билан шуғулланган. Мактаб ва мадрасаларда дарслар ўзбек, араб ва форс тилларида олиб бориладди.

Мактаб ва мадрасалар фаолияти XIX асрнинг ўрталаридан бошлаб, яъни Россия империяси ҳукмронлиги ўрнатилиши натижасида бир қанча чекловлар ва мустамлакачи

хукумат назорати таъсирида ўзгаришлар бўлади. Мустамлакачи хукумат маҳаллий аҳолининг миллий менталитети ва диний эътиқодига турли йўллар билан таъсир ўтказишга ҳаракат қилган.

Россия империясининг мақсади мактаб ва мадрасалар ўрнига рус-тузем мактаблари ташкил қилиш, уларда маҳаллий аҳоли вакиллари фарзандларини ўқитиб, улардан маъмурият вакиллари ва маҳаллий аҳоли ўртасида таржимонлар тайёрлаш эди. Шунингдек, маҳаллий аҳолини руслаштиришга ва минтақада рус маданиятини кенг тарқатишга мўлжалланган таълим тизимини яратишга қаратилган дастлабки қадам ҳам эди. Туркистон генерал-губернатори Г.Розенбах (1884-1889) бу вазифани иштиёқ билан бошлади. У бошланғич ва рус-тузем мактаблари тармоғини яратиш лойиҳасини ишлаб чиқди. Биринчи рус-тузем мактаби 1884 йилда тошкентлик Саидғани Саидазимбойнинг уйида очилган. Бошқа одамлар ҳам шу каби мактабларни очишни бошладилар. Дастлаб ушбу мактабларда маҳаллий савдогарлар ва тадбиркорларнинг фарзандлари таҳсил олган.

1911 йилга келиб бундай мактабларнинг сони 89 тага яқинлашди. Аммо рус мактаблари билан таққослаганда уларда ўқитиш усуллари ва даражаси анча паст бўлган. Рус-тузем мактабида таълим куни икки қисмдан иборат эди: биринчисида дарсларни рус ўқитувчиси (ўқиш, ёзиш, ҳисоблаш), иккинчи ярмида эса маҳаллий ўқитувчи олиб борган. 1896 йилда Тошкентда биринчи гимназия очилди, унда замонавий тиллар ва кундалик ҳаётда зарур бўлган билимлар ўргатилди. [3]

Генерал Розенбах шундай деганди: «Ўлкани руслаштириш режасини амалга оширишда мактаб катта аҳамият касб этиши лозим». Ҳақиқатдан ҳам мустамлака даврида шу тариха кўпгина рус-тузем мактаблари вужудга келди.

Рус-тузем мактаблари ҳамда янги хил мактабларнинг таъсири остида баъзи эски усул мактабларида бирмунча янгиликлар жорий қилинди. Литографияда босилган алифбелар ёрдамида товуш методи асосида савод ўргатиш жорий қилинди, кизларга ўқишни ўргатиш билан бирга, ёзишни ҳам ўргатишга киришилди. Бу янгиликларга кўра ўзбек мактаблари ҳаётида катта силжиш рўй берди. [4]

Марказий Осиё ва Шимолий Кавказнинг мусулмон аҳолиси учун рус-тузем мактаблари XIX асрнинг 80-йилларидан бошлаб очила бошлади. Бу мактаблар ўз дастурларига кўра рус мактабларидан ислом динининг ўқитилиши билангина фарқ қиларди. Рус-тузем мактабларида ўқитиш рус тилида, диний таълимот эса, ўқувчиларнинг она тилида олиб бориладди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки давриданок мусулмон хотин-қизлари маорифи масаласига асосий эътибор қаратилган. Маҳаллий миллат хотин-қизларини маориф соҳасига тортишда ҳукмрон сиёсий партия ички Россия мусулмон (татар) аёлларидан фойдаланди. Туркистонда биринчи бор “Муслималар жамияти” татар аёллари томонидан ташкил этилган бўлиб, унда саводсизликни тугатиш кечки курслари очилиб ўқув ишларини олиб бориш ва хайрия жамиятлари ёрдамида турли хил маданий ва маърифий тадбирларни амалга ошириш ўлкада хотин-қизлар маорифида маълум даражадаги силжишларни юзага келишида муҳим омиллардан бўлди.

Хотин-қизлар маорифи масаласини ҳал этишда саводсизликни тугатиш мактабларини ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилди ва улар асосан ёз ойларида фаолият кўрсатди. 1918 йил ноябрь ойида Туркистон ижроя қўмитаси томонидан тасдиқланган “Туркистон мактаблари тузилиши қондаси тўғрисида” ги қонун қабул қилинди. Турли билим юртлари, черков, рус-тузем мактаблари ўрнига 1 босқичли мактаблар, асосий билим юртлари, гимназиялар ўрнига эса 2 босқичли мактаблар ташкил қилинди. 1919-1920 ўқув йилида 801 та 1 босқичли ва 4 та 2 босқичли мактаблари очилди. [5]

Хусусан, Туркистон халқ университети Мусулмон шуъбаси (секцияси) қошида ёз ойлари учун мўлжалланган хотин-қизлар иккинчи даражали мактаблари ташкил этилди. Мазкур мактаблар 1918 йилнинг 14 майдан 17 июнигача очилиб, уларнинг 4 таси хотин-қизлар учун ихтисослаштирилган эди. Бу мактабларда она тили, арифметика, гигиена, табиатшунослик фанларини ўқитиш билан бирга бичиш-тикиш ҳунари ҳам ўқитилди. Хотин-

қизлар мактаблардан бири Тошкентнинг Янги шаҳар қисмида 1918 - йилнинг 20 - майида очилган. Мактабга С.Еникеева раҳбарлик қилиб, унда 95 нафар ўқувчи таълим олган. Юқоридаги мактабнинг иккинчиси шаҳарнинг Бешёғоч даҳасида жойлашган бўлиб, унга М.Исмоилова раҳбарлик қилган ва унда 38 нафар хотин-қизлар таҳсил олган. Учинчи мактаб Қўлча даҳасида ташкил этилиб, унга Г.Мухаммедова раҳбарлик қилган бўлиб, унда 15 нафар хотин-қизлар ўқиган. Тўртинчи мактаб шаҳарнинг Тахтапул даҳасида очилиб, унда С.Рахимова раҳбарлик қилган ва унда 14 нафар хотин-қизлар таълим олган. [6]

Бу мактабларнинг маҳаллий миллат хотин-қизлар орасида мавқеи баланд бўлган. Маҳаллий хотин-қизлар дарсларга жуда катта қизиқиш билан қараб, фаол иштирок этганлар. Халқ дорилфунунининг Мусулмон сексияси қошидаги 2 даражали мактабларнинг ёз ойларидаги фаолияти ҳақидаги ҳисоботда 1918 йилнинг 17 июлидан 15 августигача тайёрлов курслари очилганлиги, улардан 4 таси хотин-қизлар учун бўлиб, дарслар муваффақиятли олиб борилганлиги таъкидланган. Курсларга маҳаллий аёлларни қизиқишини катта бўлганлиги ҳақида шуни келтириш жоизки, Бешёғоч мактабида талабаларга 15 кунлик муддатда мактабда ўқиш бўлмаслигини билдирилганда, аёллар машғулотлар танаффусларсиз давом эттирилишини талаб қилиб айримлари кўз ёши ҳам қилишган. Ҳукмрон сиёсий раҳбариятнинг бундай мактабларни ташкил этишдан кўзлаган асл мақсади, шўро ҳокимиятини мустаҳкамлаш ишларини маҳаллий хотин-қизлар орасида ҳам кенг тарғиб этишдан иборат бўлган. Мавжуд қулай вазиятдан унумли фойдаланиш мақсадида, мусулмон шуъбаси совет ҳукуматининг тақик ва тазийқларига қарамасдан, маҳаллий миллат аёлларини 1918 йилнинг кузида очилиши мўлжалланган мактабларга тайёрлаш ишларини олиб борган. [7]

1908 -йили А.М.Малиновская Тошкентда қўл-хунар усталари ҳамда ҳисобчилар тайёрлайдиган хусусий қизлар хунар мактабини очди. Шу тариқа, Туркистонда маданий-иқтисодий ривожланиш анча юксак поғонага кўтарилди. [8] 1917-йил тўнтаришидан кейин Марказий Осиё халқларининг ҳаётида ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маънавий-мафкуравий ва халқ маорифи соҳаларида кескин ўзгариш юз берди.

Туркистон ўлкасининг маркази — Тошкентда 1917-йил 9—14 май кунлари ўқитувчиларнинг 1-ўлка қурултойи бўлиб, бунда «Туркистон ўқитувчилар иттифоқи» ташкил этилди.

1918 йилнинг 23 мартда РСФСР маориф халқ комиссарлиги Туркистон ўлкаси халқ комиссарлиги кенгаши Ўлка халқ таълими кенгашини ташкил этиш ҳақида буйруқ чиқарди. Мазкур кенгаш Туркистон ҳудудида халқ таълимига раҳбарлик қилиши лозим эди. Жойларда уларнинг вилоят, шаҳар, уезд кенгашлари ҳузурида халқ таълими кенгашлари ташкил топди. [9]

Уруш даврида кўпчилик педагоглар фронтга сафарбар қилинганлиги учун республика бўйича 1940-1941 ўқув йилида 36267 нафар ўқитувчидан 30616 киши қолди. Фронтга кетганлар ўрнини тўлдириш учун қисқа муддатли ўқитувчилар тайёрлаш курслари очилди. 1941йилдан 1943 йилгача бу курслари 16 минг ўқитувчи битириб чиқди. Бошқа соҳаларда ишлаётган ўқитувчилар мактабларга қайтарилди.

Мактаблар учун ўқитувчи кадрларни тайёрлаш ишига, айниқса, ўзбек хотин-қизларидан кўпроқ жалб этиш зарурлиги алоҳида таъкидланди. Шаҳарлардаги мактабларда ўқиш уч сменада олиб борилад эди. Бу ҳол эса, табиийки, таълим-тарбия жараёнининг қийинлашишига олиб келганди. Дарслар 40 дақиқага қисқарганди. Ашула ва расм дарслари умуман ўтилмаганди. [10]

4.Хулоса:

Мустамлакачи давлат ўзининг олиб борган ислоҳоти билан маҳаллий аҳолини руслаштиришга ва минтақада рус маданиятини кенг тарқатишга мўлжалланган таълим тизимини яратишга қаратилган дастлабки қадамни ташлаган эди. Шундай бўлса ҳам Туркистон ўлкасида миллий демократия вакиллари, машҳур маърифатпарвар зиёлилар томонидан янги усулдаги мактабларнинг кенг тармоғини яратиш, мактаб-маориф борасида зудлик билан ислоҳотлари амалга ошириш юзасидан бир қанча таклифлар илгари сурилди.

Маҳаллий аҳолининг, хотин-қизларнинг маънавий-маърифий, диний ҳамда дунёвий билим саводхонлигини таъминлаш борасида бир қанча ишлар амалга оширилди. Бу эса Подшо Россияси таъсирида бўлган Марказий Осиёдаги мустамлака давлатларнинг таълим тизимига таъсир кўрсатди ва кейинги таълим соҳаси бўйича амалга оширилган ислохотлар учун тамал тоши бўлди.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. Мирзиёев Ш. Ислом цивилизацияси марказини очилишида сўзлаган нуткидан. 2018-йил 15-июн
2. Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Hasanov R. Pedagogika tarixi. – T.: O`qituvchi, 1996, B.236
3. <http://vek-noviy.ru/istoriya-uzbekistana-vtoraya-pоловина-xix-nachalo-xxv/kulturnaya-zhizn-turkestana-v-kolonialnyih-usloviyah/sistema-obrazovaniya-pechat-v-turkestane-v-kontse-xix-nachale-xx-v.html>
4. Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Hasanov R. Pedagogika tarixi. – T.: O`qituvchi, 1996, B.236
5. Нишонбоева Қ. Ўзбекистонда хотин-қизлар масаласини ҳал этишнинг маданий жиҳатлари. (20-30 йиллар: тажриба ва оқибатлар).тарих фан.ном..дисс., – Т., 1998. – Б.96
6. Шукурова Х. Социализм и женщина Узбекистана. – Т., Узбекистан, 1970. – С. 80
7. Нишонбоева Қ. Ўзбекистонда хотин-қизлар масаласини ҳал этишнинг маданий жиҳатлари. (20-30 йиллар тажриба ва оқибатлар). Тарих фан. номз.дисс... – Т., 1998, – Б. 97
8. Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Hasanov R. Pedagogika tarixi. – T.: O`qituvchi, 1996, B.189
9. Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Hasanov R. Pedagogika tarixi. – T.: O`qituvchi, 1996, B.238
10. Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Hasanov R. Pedagogika tarixi. – T.: O`qituvchi, 1996, B.241

ЎТМИШГА НАЗАР

4 ЖИЛД, 10 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 4, НОМЕР 10

LOOK TO THE PAST

VOLUME 4, ISSUE 10

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000